

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 3 grudnia 2015 roku sygn. akt I C 1410/15 Sąd Rejonowy w Zgierzu zasądził od K. S. na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. kwotę 699,55 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 4 maja 2015 roku i kwotę 133,93 złotych tytułem zwrotu kosztów procesu, oddalił powództwo w pozostałej części nadając wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności co do kwoty 309,55 złotych. Powodowa Spółka dochodziła roszczenia w kwocie 1 170,89 złotych z tytułu niespłaconego kapitału pożyczki wraz z odsetkami i kosztami administracyjnymi, przygotowawczymi oraz windykacyjnymi wynikającego z umowy pożyczki zawartej z pozwaną. Sąd Rejonowy w oparciu o przepis art. 385³ pkt 17 k.c. podzielił stanowisko pozwanej, że opłaty ustalone przez powódkę na wypadek nie wywiązania się z umowy pożyczki przez biorącego pożyczkę są niedozwolonymi postanowieniami umownymi i w tym konkretnym przypadku są rażąco wygórowane. Pozwana będąc konsumentem nie miała wpływu na ustalenie wysokości opłat administracyjnych, windykacyjnych oraz „ewentualnych kosztów dodatkowych”. Mając powyższe na uwadze Sąd Rejonowy zasądził od pozwanej na rzecz powódki kwotę 309,55 zł tytułem zwrotu niespłaconego kapitału pożyczki, koszty dwóch listów poleconych według cennika Poczty Polskiej oraz odsetek w kwocie 8,77 zł za okres od 15 stycznia 2015 roku do dnia 3 maja 2015 roku oraz kwotę 390 zł opłaty przygotowawczej, łącznie 699,55 zł, a w pozostałej części oddalił powództwo. Sąd Rejonowy orzekł o odsetkach na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. zasądzając zgodnie z żądaniem powódki odsetki ustawowe od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 100 k.p.c., rozdzielając je pomiędzy stronami, proporcjonalnie do wyniku sprawy.

Apelację od wskazanego wyroku złożyła pozwana, zaskarżając go w całości i wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania. Wyrokowi zarzuciła naruszenie prawa materialnego w zakresie art. 385¹ k.c., gdyż w ocenie skarżącej żądanie od niej zapłaty opłaty przygotowawczej w kwocie 390 złotych jest sprzeczne z dobrymi obyczajami.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje.

Apelacja jest częściowo zasadna i skutkuje zmianą zaskarżonego wyroku.

Ustalony przez sąd I instancji stan faktyczny sprawy nie był przez apelującą kwestionowany, a poza tym znajduje oparcie w zebranych w sprawie materiale, dlatego ustalenia Sądu I instancji Sąd Okręgowy przyjmuje za własne i za podstawę dalszych rozważań, podobnie jak dokonaną przez ten Sąd ocenę prawną roszczenia.

Zgodnie z art. 505¹³ § 2 kpc, jeżeli Sąd drugiej instancji nie przeprowadził postępowania dowodowego, uzasadnienie wyroku powinno zawierać jedynie wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa.

Na wstępie należy wskazać, że choć skarżąca formalnie zaskarżyła wyrok w całości, to zarzuty apelacji sprowadzają się do kwestionowania przez nią zasądzenia kwoty 390 złotych tytułem opłaty przygotowawczej. Do tej też kwestii ograniczone więc zostaną rozważania Sądu Okręgowego.

Przede wszystkim przypomnieć trzeba, że strona powodowa jest przedsiębiorcą zajmującym się prowadzeniem działalności gospodarczej w zakresie udzielania pożyczek gotówkowych i przy zawieraniu umów posługuje się wzorcami umownymi. Dlatego też należało ustalić, czy postanowienia umowy pożyczki były dla jej stron wiążące. Sąd bowiem może, a nawet powinien dokonywać oceny postanowień zawartych umów, a także postanowień samych wzorców umów, co do ich zgodności z prawem. Ocena ta może zostać dokonana in concreto w toczącym się między przedsiębiorcą a konsumentem sporze, którego przedmiotem są skutki prawne określonego postanowienia umowy.

Umowy konsumenckie podlegają ocenie w świetle klauzuli generalnej z art. art. 385¹ § 1 k.c. z wyłączeniem jedynie jednoznacznie sformułowanych postanowień określających główne świadczenia stron oraz tych postanowień, na których treść konsument miał rzeczywisty wpływ. Zgodnie zaś z treścią art. 385¹ § 1 k.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w

sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Kodeks cywilny w art. 221 pod pojęciem konsumenta wskazuje osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. Zawarta pomiędzy stronami umowa pożyczki nie była związana z działalnością zawodową ani gospodarczą pozwaną.

W rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. „rażące naruszenie interesów konsumenta” oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym, natomiast „działanie wbrew dobrym obyczajom” w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku.

Postanowienie umowne kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, która to sprzeczność rażąco narusza jego interesy. Istotą dobrych obyczajów jest szeroko rozumiany szacunek dla drugiego człowieka. W stosunkach z konsumentami powinien wyrażać się on informowaniem o wynikających z umowy uprawnieniach, niewykorzystywaniem uprzywilejowanej pozycji profesjonalisty przy zawieraniu umowy i jej realizacji, rzetelnym traktowaniu konsumenta jako równorzędnego partnera umowy. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można więc uznać działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania u konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Działania te potocznie określa się jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania.

W ocenie Sądu Okręgowego postanowienia umowy łączącej strony są niedozwolone w zakresie, w jakim przewidują obowiązek uiszczenia przez pożyczkobiorcę opłaty przygotowawczej w określonej w umowie wysokości.

W rozpoznawanej sprawie zapis umowny, który zastrzega konieczność uiszczenia świadczenia ubocznego w postaci opłaty przygotowawczej na poziomie określonym we wzorcu, w sposób oczywisty narusza interesy konsumenta oraz kształtuje jego prawa w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, a tym samym stanowi klauzulę niedozwoloną w rozumieniu art. 385¹ k.c. i należy uznać go za godzący w równowagę kontraktową tego stosunku. Skutkuje to jego bezskutecznością w zakresie wysokości przedmiotowych opłat.

Ponadto, nawet gdyby uznać, że powyższy zapis nie stanowi klauzuli niedozwolonej, niewątpliwie jest on sprzeczny z zasadami współżycia społecznego. Opłata przygotowawcza określona w umowie w świetle czynności nią objętych jest rażąco wygórowana. Analizując zasadność roszczenia w tym zakresie podnieść trzeba, iż co prawda wysokość tej opłaty została ustalona umową stron, to jednakże pamiętać należy, że swoboda umów nie pozostaje całkowicie dowolna i podlega pewnym ograniczeniom. Przywołać należy w tym kontekście treść przepisu art. 353¹ k.c., stosownie do którego treść lub cel stosunku prawnego ułożonego przez strony nie może sprzeciwiać się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Zdaniem Sądu Okręgowego sporny zapis umowy pożyczki, sprzeczny jest z zasadami współżycia społecznego i kształtuje obowiązki drugiej strony umowy (pożyczkobiorcy) w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami. Określona bowiem przez stronę powodową opłata nie ma jakiegokolwiek uzasadnienia i powiązana ekonomicznego z poniesionymi rzeczywiście wydatkami.

W ocenie Sądu Okręgowego dodatkowe koszty pożyczki w postaci opłaty przygotowawczej należało uznać za zawyżone. Strona powodowa nie udowodniła bowiem w toku niniejszego postępowania, aby opłata ta była niezbędna oraz, że poniosła koszty w wysokości wskazanej w treści umowy. Opłata przygotowawcza w kwocie 390 zł obejmować miała poniesione przez stronę powodową koszty czynności związanych z przygotowaniem umowy pożyczki, do których przykładowo należały koszt obsługi dostarczenia i podpisania umowy u klienta i badanie zdolności klienta do spłaty pożyczki. Strona powodowa nie podała, w jaki sposób dokonywała weryfikacji zdolności kredytowej pozwanego ani też, że poniosła z tego tytułu jakiegokolwiek koszty. Czynnością przygotowawczą z całą pewnością jest przygotowanie samego dokumentu umowy. Biorąc pod uwagę fakt, iż umowa sporządzona została na stosowanym przez stronę wzorcu umownym koniecznym było jedynie jego uzupełnienie o kolejny nr ewidencyjny umowy, aktualną datę, dane

pozwanej, kwotę udzielonej pożyczki oraz harmonogram spłaty. Czynności tych nie sposób uznać za pracochłonne i wobec tego nie uzasadniały obciążenia pozwanej tak wysoką opłatą przygotowawczą.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd Okręgowy w Łodzi na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok, obniżając zasądzoną od pozwanej sumę o kwotę 390 złotych stanowiącą równowartość opłaty przygotowawczej orzekając o kosztach postępowania apelacyjnego na podstawie art. 100 k.p.c. znosząc je wzajemnie między stronami.